

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องทุนทางสังคมกับการป้องกันอาชญากรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปรากฏการณ์ การก่อเกิด และกระบวนการทุนทางสังคมในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน โดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพ ดำเนินการศึกษาในชุมชนนาบึง จังหวัดน่าน ชุมชนไม้เรียง จังหวัดนครศรีธรรมราช ชุมชนบางเจ้าฉ่า จังหวัดอ่างทอง เป็นความพยายามในการนำแนวคิดทุนทางสังคมมาประยุกต์ใช้ ในการเป็นพลังของชุมชน ที่มาจากความร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชนทำให้เกิดเป็นความสัมพันธ์ระหว่างกัน หรือสถาบันภายในชุมชน และภายนอก ป้องกันดูแลชุมชนให้มั่นคง ปลอดภัย

ในการศึกษาครั้งนี้ พบว่ากระบวนการทุนทางสังคมเป็นความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชนที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน บนฐานของทรัพยากรธรรมชาติ ที่อุดมสมบูรณ์เอื้ออำนวยให้เกิดวิถีการผลิตที่พึ่งตนเอง และบนฐานของชุมชนที่มีประวัติความเป็นมา มีความคิด ความเชื่อร่วมกัน บนหลักการของพุทธศาสนา และมีภูมิปัญญาในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้ชุมชนมีความเป็นปึกแผ่น มีพลังในการจัดการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตัวเอง และเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบเศรษฐกิจที่ชุมชนต้องพึ่งพิงภายนอก ความเจริญที่เข้ามา ทำให้ชุมชนพึ่งพาตนเองน้อยลง รวมทั้งลดการพึ่งพาภูมิปัญญาของตนเอง ทำให้ทุนทางสังคมที่มีอยู่บางส่วนจางหายไป จนเมื่อประสบปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม ที่เป็นผลกระทบจากระบบเศรษฐกิจแบบใหม่ ได้มีแกนนำกระตุ้นปลุกจิตสำนึก การร่วมมือแก้ไขปัญหา พื้นฟูทุนทางสังคมขึ้นมาใหม่ทำให้เกิดระบบคิด และแนวทางการปฏิบัติในชุมชนที่เพียงพอ อยู่ร่วมกันบนพื้นฐานของความเกื้อกูลร่วมมือร่วมใจกัน พึ่งพาอาศัยกัน

ความสำเร็จของชุมชนนาบึงในการแก้ไขปัญหายาเสพติด เป็นผลมาจากองค์ประกอบภายในชุมชน ผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ และความเสียสละ ความเป็นเครือญาติของคนในชุมชน และขยายผลสู่การแก้ไขปัญหาอื่นในชุมชน เช่นเดียวกับชุมชนไม้เรียงซึ่งเป็นต้นแบบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ แผนชุมชนที่ได้มีการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ในการแก้ไขปัญหาผลผลิตทางการเกษตรในชุมชน และต่อมาได้พัฒนารูปแบบไปสู่กิจกรรมอื่น ๆ ขณะที่ชุมชนบางเจ้าฉ่าอาศัยภูมิปัญญาในการจักสานเป็นจุดยึดโยงไปสู่การรวมกลุ่ม เป็นธุรกิจชุมชน ความสำเร็จดังกล่าวในการแก้ไขปัญหาชุมชนนอกจากเกิดจากองค์ประกอบภายในชุมชนข้างต้น ยังอาศัยการสนับสนุนจากองค์ประกอบภายนอก เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ทั้งในรูปการเสียสละมุ่งมั่นในการทำงานตามหน้าที่ ให้ความรู้ และการสนับสนุนงบประมาณ ได้ถูกแปลงเป็นทุนทางสังคมอันเป็นพลังที่สำคัญ ให้เกิดระบบคิดให้สมาชิกในชุมชน มีความเชื่ออาทรต่อกัน เห็นอกเห็นใจกัน ไม่เอา

วัดเขาเปรียบกัน เป็นวิถีชีวิตของชุมชนที่มีความร่วมมือร่วมใจ ปฏิบัติและเคารพปฏิบัติตามบรรทัดฐานของชุมชน ส่งผลกระทบในการลดเงื่อนไขในการเกิดองค์ประกอบของอาชญากรรม ไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำผิด เหยื่อ และโอกาสในการกระทำผิด ในชุมชน ทำให้ชุมชนมีความสงบสุขต่อไป